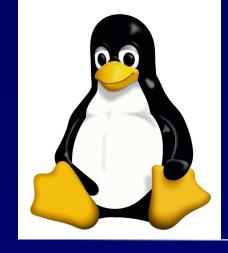
Programare de sistem în C pentru platforma Linux (V)

Gestiunea proceselor, partea a II-a: Reacoperirea proceselor – primitivele exec()

Cristian Vidrașcu vidrascu@info.uaic.ro

Aprilie, 2020

Sumar

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec

Caracteristicile procesului după exec

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea unui program

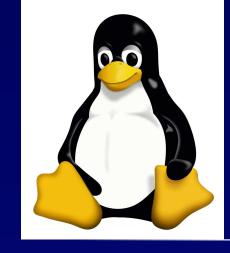
Exemplul #2: Reacoperirea recursivă

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise

Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referințe bibliografice

Introducere

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

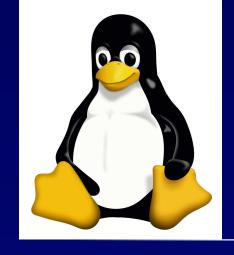
Referinte bibliografice

După cum am văzut în lecția anterioară, singura modalitate de a crea un nou proces în UNIX/Linux este prin apelul funcției fork.

Numai că în acest fel se creează o copie a procesului apelant, adică o nouă instanță de execuție a aceluiași fișier executabil.

Și atunci, cum este posibil să executăm un alt fișier executabil decât cel care apelează primitiva fork?

Răspuns: prin utilizarea unui alt mecanism, acela de "reacoperire a proceselor", disponibil în UNIX/Linux prin intermediul primitivelor din familia exec.

Agenda

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec Caracteristicile procesului după exec

Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec

Caracteristicile procesului după exec

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea unui program

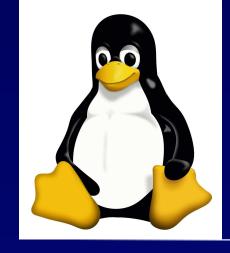
Exemplul #2: Reacoperirea recursivă

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise

Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referințe bibliografice

Primitivele din familia exec

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec
Caracteristicile procesului
după exec

Demo: programe cu exec

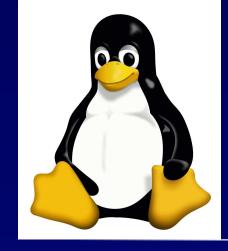
Referințe bibliografice

Familia de primitive exec transformă procesul apelant într-un alt proces specificat (prin numele fișierului executabil asociat) ca argument al apelului exec.

Noul proces se spune că "*reacoperă*" procesul ce a executat apelul exec, și el moștenește caracteristicile acestuia (inclusiv PID-ul), cu excepția a câtorva dintre ele.

Există în total 6 funcții din familia exec ([3]). Acestea diferă între ele prin nume și prin lista parametrilor de apel, și sunt împărțite în 2 categorii, ce se diferențiază prin forma în care se dau parametrii de apel:

- numărul de parametri este variabil
- numărul de parametri este fix

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec
Caracteristicile procesului
după exec

Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

- 1) Prima pereche de primitive exec este reprezentată de apelurile execl și execv, ce au interfețele următoare:
- int execl(char* *ref*, char* *argv0*,..., char* *argvN*)
- int execv(char* ref, char* argv[])
 - ref = argument obligatoriu, fiind numele procesului care va reacoperi procesul
 apelant al respectivei primitive exec
 - celelalte argumente pot lipsi; ele exprimă parametrii liniei de comandă pentru procesul ref

Observatii:

- 1. Argumentul *ref* trebuie să fie un nume de fișier executabil care să se afle în directorul curent (sau să se specifice și directorul în care se află, prin cale absolută sau relativă), deoarece nu este căutat în directoarele din variabila de mediu PATH. Mai poate fi și numele unui script, care începe cu o linie de forma #!interpreter.
- 2. Ultimul argument *argvN*, respectiv ultimul element din tabloul *argv*[], trebuie să fie pointerul NULL.

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec
Caracteristicile procesului
după exec

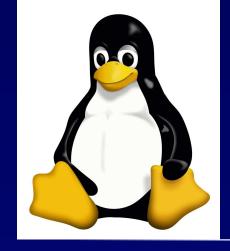
Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

- 2) A doua pereche de primitive exec este reprezentată de apelurile execle și execve, ce au interfețele următoare:
- int execle(char* ref, char* argv0,..., char* argvN, char* env[])
- int execve(char* ref, char* argv[], char* env[])
 - env = parametru ce permite transmiterea către noul proces a unui environment (i.e., un set de variabile de mediu)
 - celelalte argumente sunt la fel ca la prima pereche

Observatii:

- 1. Şi în acest caz, argumentul *ref* trebuie să fie un nume de fișier executabil care să se afle în directorul curent (sau să se specifice și directorul în care se află, prin cale absolută sau relativă), deoarece nu este căutat în directoarele din variabila de mediu PATH. De asemenea, mai poate fi și numele unui script, care începe cu o linie de forma #!interpreter.
- 2. La fel ca pentru argv[], ultimul element din tabloul env[] trebuie să fie pointerul NULL.

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec
Caracteristicile procesului
după exec

Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

- 3) A treia pereche de primitive exec este reprezentată de apelurile execlp și execvp, ce au interfețele următoare:
- int execlp(char* *ref*, char* *argv0*,..., char* *argvN*)
- int execvp(char* ref, char* argv[])
 - argumentele sunt la fel ca la prima pereche

Observații:

- 1. Argumentul *ref* indică un nume de fișier executabil ce este căutat în directoarele din variabila de mediu PATH, în cazul în care nu este specificat împreună cu calea, relativă sau absolută, până la acel fișier. De asemenea, mai poate fi și numele unui script, care începe cu o linie de forma #!interpreter.
- 2. Ultimul argument argvN, respectiv ultimul element din tabloul argv[], trebuie să fie pointerul NULL.

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec
Caracteristicile procesului
după exec

Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

Valoarea returnată: în caz de eșec (datorită memoriei insuficiente, sau altor cauze), toate primitivele exec returnează valoarea –1.

Altfel, în caz de succes, apelurile exec nu returnează (!), deoarece procesul apelant nu mai există (fiind "reacoperit" de noul proces).

Notă: familia exec este singurul exemplu de funcții (cu excepția primitivelor exit și abort) al căror apeluri nu returnează înapoi în programul apelant.

Observație: prin convenție *argv0*, respectiv *argv*[0], trebuie să coincidă cu *ref* (deci cu numele fișierului executabil). Aceasta este însă doar o *convenție*, nu se produce eroare în caz că este încălcată.

De fapt, argumentul *ref* specifică *numele real* al fișierului executabil ce se va încărca și executa, iar *argv0*, respectiv *argv*[0], specifică *numele afișat* (de comenzi precum ps, pstree, w, ș.a.) al noului proces.

Caracteristicile procesului după exec

Introducere

Reacoperirea proceselor

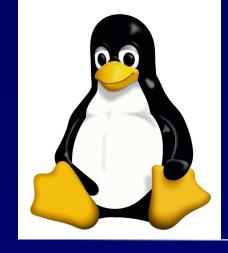
Primitivele din familia exec
Caracteristicile procesului
după exec

Demo: programe cu exec

Referințe bibliografice

Prin "reacoperirea" unui proces, "noul program" moștenește caracteristicile "vechiului program" (*i.e.*, are același PID, aceeași prioritate, același proces părinte, aceeași descriptori de fișiere deschise, etc.), cu unele excepții, în condițiile specificate:

Caracteristica	Condiția în care nu se conservă
Proprietarul	Dacă este setat bitul setuid al fișierului încărcat, proprietarul
efectiv	acestui fișier devine proprietarul efectiv al procesului.
Grupul proprietar	Dacă este setat bitul setgid al fișierului încărcat, grupul proprie-
efectiv	tar al acestui fișier devine grupul proprietar efectiv al procesului.
Handler-ele	Sunt reinstalate handler-ele implicite pentru acele semnale ce
de semnale	erau "corupte" (i.e., interceptate).
Descriptorii	Dacă bitul FD_CLOEXEC de închidere automată în caz de exec,
de fișiere	al vreunui descriptor de fișier, a fost setat cu ajutorul primitivei
	fcntl, atunci descriptorul respectiv este închis la exec (ceilalți
	descriptori de fișiere rămân deschiși).

Agenda

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea unui program

Exemplul #2: Reacoperirea

recursivă

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere

deschise

Exemplul #4: Redirectarea

fluxului stdout

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referinte bibliografice

Introducere

Reacoperirea proceselor

Primitivele din familia exec

Caracteristicile procesului după exec

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea unui program

Exemplul #2: Reacoperirea recursivă

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise

Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referințe bibliografice

Exemplul #1: Reacoperirea unui program

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea
unui program

Exemplul #2: Reacoperirea recursivă
Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise
Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout
Exemplul #5: Reacoperirea

Referinte bibliografice

unui program cu un script

Un exemplu ce ilustrează folosirea unui apel din familia exec, precum și conservarea câtorva dintre proprietățile procesului după execuția apelului exec, ar fi următorul:

A se vedea programul before_exec.c, ce apelează execl pentru a se "reacoperi" cu un al doilea program, after_exec.c ([2]).

Observație: ca o dovadă a faptului că "noul" proces after_exec moștenește descriptorii de fișiere deschise de la procesul before_exec, executând programul before_exec veți putea constata faptul că variabila nrBytesRead va avea valoarea -1 în mesajul afișat de programul after_exec (motivul fiind că intrarea standard stdin este moștenită ca fiind închisă în procesul after_exec).

Exemplul #2: Reacoperirea recursivă

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec Exemplul #1: Reacoperirea unui program

Exemplul #2: Reacoperirea recursivă

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise

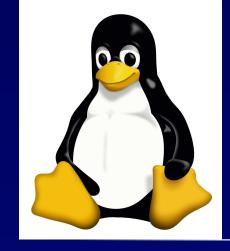
Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referințe bibliografice

Un al doilea exemplu: un program care se "reacoperă" cu el însuși, dar la al doilea apel își modifică parametrii de apel pentru a-și putea da seama că este la al doilea apel și astfel să nu intre într-un apel recursiv la infinit.

A se vedea programul exec_rec.c ([2]).

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

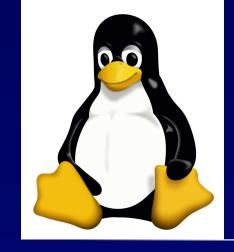
Exemplul #1: Reacoperirea
unui program
Exemplul #2: Reacoperirea
recursivă
Exemplul #3: Reacoperirea
unui program cu fișiere

Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout
Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referinte bibliografice

A se vedea programul com-0.c, care se "reacoperă" cu programul com-2.c ([2]).

Observație: programul com-0. c redirectează fluxul stdout în fișierul fis.txt, folosind primitiva dup ([3]), și ca atare programul com-2. c moștenește această redirectare. Astfel, veți observa că mesajele scrise vor apare în acel fișier și nu pe ecran.

Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise (cont.)

Introducere

Reacoperirea proceselor

Exemplul #1: Reacoperirea unui program
Exemplul #2: Reacoperirea recursivă
Exemplul #3: Reacoperirea unui program cu fișiere deschise

Demo: programe cu exec

Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referinte bibliografice

Comportamentul în cazul fișierelor deschise în momentul apelului primitivelor exec: dacă s-au folosit instrucțiuni de scriere *buffer*-izate (ca de exemplu funcțiile fprintf, fwrite ș.a. din biblioteca standard I/O de C), atunci *buffer*-ele nu sunt scrise automat în fișier pe disc în momentul apelulul exec, deci informația din ele se pierde (!).

Notă: în mod normal buffer-ul este scris în fișier abia în momentul când s-a umplut, sau la întâlnirea caracterului '\n'. Dar se poate forța scrierea buffer-ului în fișier cu ajutorul funcției fflush din biblioteca standard I/O de C.

A se vedea programul com-1.c, care se "reacoperă" cu programul com-2.c ([2]).

Observație: dacă eliminăm apelul fflush din programul com-1.c, atunci pe ecran se va afișa doar mesajul incomplet "..., tuturor!"; aceasta deoarece mesajul de început "Salut..." se pierde prin exec, buffer-ul nefiind golit pe disc.

Exemplul #4: Redirectarea fluxului stdout

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea
unui program
Exemplul #2: Reacoperirea
recursivă
Exemplul #3: Reacoperirea
unui program cu fișiere
deschise
Exemplul #4: Redirectarea
fluxului stdout

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Referinte bibliografice

Pe lângă primitiva dup, mai există o primitivă, cu numele dup2, utilă pentru duplicarea unui descriptor de fișier ([3]). Cu ajutorul lor se poate realiza redirectarea fluxurilor standard de I/O, așa cum am văzut în exemplul precedent (*i.e.*, programul com-0.c).

Un alt exemplu de redirectare a fluxului stdout: programul redirect.c ([2]).

În acest caz redirectarea se face către fișierul fis.txt, iar apoi este anulată (prin redirectarea înapoi către terminalul I/O fizic asociat sesiunii de lucru curente, referit prin numele /dev/tty).

* * *

Demo: exercițiile rezolvate [Exec command #1: ls] și [Exec command #2: last] prezentate în Laboratorul #10 ilustrează două exemple de programe care apelează prin exec câte o comandă uzuală din UNIX/Linux, împreună cu o linie de comandă, și care, totodată, prelucrează statusul comenzii respective (*i.e.*, succes vs. eșec).

Exemplul #5: Reacoperirea unui program cu un script

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

Exemplul #1: Reacoperirea
unui program
Exemplul #2: Reacoperirea
recursivă
Exemplul #3: Reacoperirea
unui program cu fișiere
deschise
Exemplul #4: Redirectarea
fluxului stdout
Exemplul #5: Reacoperirea
unui program cu un script

Referinte bibliografice

Un exemplu ce ilustrează folosirea unui apel din familia exec, pentru a "reacoperi" programul apelant cu un script, ar fi următorul:

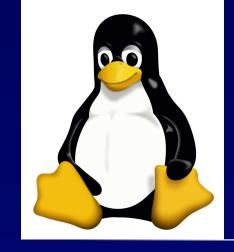
A se vedea programul exec_script.c, ce apelează execl pentru a se "reacoperi" cu un script bash, my_script.sh ([2]).

Notă: mai exact, aici, efectul apelului exec este de a "reacoperi" programul apelant cu o instanță a interpretorului specificat pe prima linie din script, iar această instanță va interpreta scriptul linie cu linie (și-l va executa, astfel, în manieră interpretată).

* * *

Observație: funcția system permite lansarea, dintr-un program C, de comenzi uzuale din UNIX/Linux, printr-un apel de forma: system(comanda);

Efect: se creează un nou proces, în care se încarcă *shell-*ul implicit, ce va executa comanda specificată.

Bibliografie obligatorie

Introducere

Reacoperirea proceselor

Demo: programe cu exec

Referinte bibliografice

- [1] Capitolul 4, §4.4 din cartea "Sisteme de operare manual pentru ID", autor C. Vidrașcu, editura UAIC, 2006. Acest manual este accesibil, în format PDF, din pagina disciplinei "Sisteme de operare":
 - https://profs.info.uaic.ro/~vidrascu/SO/books/ManualID-SO.pdf
- [2] Programele demonstrative amintite pe parcursul acestei prezentări pot fi descărcate de la adresa:
 - https://profs.info.uaic.ro/~vidrascu/SO/cursuri/C-programs/exec/
- [3] POSIX API: man 3 exec, man 2 execve, man 2 dup.